

METODOLOŠKA POJASNILA

OBSEG IN STRUKTURA FINANCIRANJA ZNANSTVENORAZISKOVALNE DEJAVNOSTI

2026.01

Pripravil: Sektor za analize

Ljubljana, maj 2026

VSEBINA

Pojasnila uporabljenih pojmov in kratic	3
1 Namen	4
2 Pravni okvir	4
3 Vsebina, predstavljena v Podatkih in analizah	4
4 Zbiranje in viri podatkov	5
5 Pojasnila posameznih kategorij financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti	5
5.1 Stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti	5
5.1.1 Upravljavske in podporne dejavnosti (ISF – U)	6
5.1.2 Infrastrukturna dejavnost (ISF – I)	6
5.1.3 Raziskovalni programi (PSF – PR)	6
5.1.4 Mladi raziskovalci (PSF – MR)	6
5.1.5 Razvojni steber financiranja (RSF)	6
5.1.6 Raziskovalni programi izven stabilnega financiranja	6
5.1.7 Infrastrukturni programi izven stabilnega financiranja	7
5.1.8 (So)financiranje novih javnih raziskovalnih zavodov na podlagi programa dela	7
5.2 Raziskovalni projekti	7
5.2.1 Temeljni projekti	7
5.2.2 Aplikativni projekti	7
5.2.3 Podoktorski projekti	7
5.2.4 Projekti Ciljnih raziskovalnih programov (CRP)	7
5.2.5 Mednarodni in drugi raziskovalni projekti	8
5.3 Mednarodno znanstvenoraziskovalno sodelovanje	11
5.3.1 Bilateralni raziskovalni projekti	11
5.3.2 Aktivnosti bilateralnega sodelovanja	11
5.3.3 Gostovanja pri vodjih projektov ERC – ERC fokus	11
5.3.4 Popularizacija znanosti	11
5.4 Raziskovalna oprema	12
5.5 Podporne dejavnosti	12
5.5.1 Znanstvene in poljudnoznanstvene publikacije	12
5.5.2 OSIC	12
5.5.3 Tuja znanstvena literatura in baze podatkov	12
5.5.4 Odprti dostop	12
6 Klasifikacije in prikaz podatkov	13
6.1 Veda	13
6.2 Sektor dejavnosti	13

Pojasnila uporabljenih pojmov in kratic

ARIS – Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

ARRS – Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, predhodnica ARIS

FTE – Ekvivalent polne zaposlitve (*Full-time equivalent*) pomeni izvajanje raziskovalne dejavnosti ene osebe za polni delovni čas za eno leto, kar pomeni 1700 učinkovitih ur raziskovalnega dela

ZZrID – Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti

JRO – Javna raziskovalna organizacija

JRZ – Javni raziskovalni zavod

PSF – Programski steber financiranja

ISF – Institucionalni steber financiranja

RSF – Razvojni steber financiranja

PNR – Programi nacionalnih raziskav

Izrazi, zapisani v slovnični obliki moškega spola, so uporabljeni kot nevtralni za moški in ženski spol.

1 Namen

Neposredni namen objav v Podatkih in analizah je predstavitev obsega in strukture (so)financiranja znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti Javne agencije za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (v nadaljevanju: ARIS) s proračunskimi sredstvi Republike Slovenije in sredstvi Evropske unije. Predstavljeni podatki pa se pogosto uporabljajo tudi za namene, zapisane v 55. členu Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (Uradni list RS, št. 186/21, 40/23, 102/24 in 40/25; v nadaljevanju: ZZrID), navedene tudi v točki 2 Pravni okvir.

2 Pravni okvir

V skladu s 55. členom ZZrID se pri ARIS kot upravljavcu zbirke podatkov vzpostavi, vodi, obdeluje, analizira in vzdržuje zbirka podatkov za načrtovanje politike, izvajanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, izvajanje evalvacij in dodeljevanja sredstev, izplačil in nadzora, spremljanje stanja na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti in izvajanje evalvacij, namene promocije znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega dela, analize in statistične namene ter za prikaz znanstvenoraziskovalnega, razvojnega in inovacijskega potenciala Republike Slovenije in s tem povezano podporo pri doseganju ciljev znanstvenoraziskovalnega, razvojnega in inovacijskega ter družbenega razvoja Republike Slovenije.

3 Vsebina, predstavljena v Podatkih in analizah

Poleg sumarnih podatkov za (so)financiranje na ravni celotne ARIS so analize in pregledi predstavljeni tudi po vsebini dejavnosti, ki je (so)financirana:

1. Stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti
 - 1.1. Upravljalvske in podporne dejavnosti (ISF – U)
 - 1.2. Infrastrukturalna dejavnost (ISF – I)
 - 1.3. Raziskovalni programi (PSF – PR)
 - 1.4. Mladi raziskovalci (PSF – MR)
 - 1.5. Razvojni steber financiranja (RSF)
 - 1.6. Raziskovalni programi izven stabilnega financiranja
 - 1.7. Infrastrukturni programi izven stabilnega financiranja
 - 1.8. (So)financiranje novih javnih raziskovalnih zavodov na podlagi programa dela
2. Raziskovalni projekti
 - 2.1. Temeljni projekti
 - 2.2. Aplikativni projekti
 - 2.3. Podoktorski projekti
 - 2.4. CRP
 - 2.5. Mednarodni in drugi raziskovalni projekti
3. Mednarodno znanstvenoraziskovalno sodelovanje
 - 3.1. Bilateralni raziskovalni projekti
 - 3.2. Aktivnosti bilateralnega sodelovanja – dvostransko sodelovanje
 - 3.3. Gostovanje pri vodjih ERC projektov – ERC fokus
 - 3.4. Popularizacija znanosti
4. Raziskovalna oprema
5. Podporne dejavnosti
 - 5.1. Znanstvene in poljudnoznanstvene publikacije
 - 5.2. OSIC
 - 5.3. Tuja znanstvena literatura in baze podatkov
 - 5.4. Odprti dostop

V nadaljevanju teh pojasnil so podane osnovne informacije o vsebini in pojmi, ki so vključeni v analizah in pregledih.

4 Zbiranje in viri podatkov

Podatki se zbirajo na letni ravni in so objavljeni v tekočem letu za preteklo leto. V analizah se upoštevajo sredstva, določena v pogodbah o (so)financiranju, ter dejansko izplačana sredstva (realizacija) v letu. Podatke ARIS pridobiva in vodi v skladu s 55. in 56. členom ZZrID.

5 Pojasnila posameznih kategorij financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti

5.1 Stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti

ZZrID, ki je v uporabi od 1. 1. 2022, je uzakonil stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in avtonomnost prejemnikov stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Prvo pogodbeno obdobje stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti po novi zakonodaji zajema obdobje 2022–2027.

V prehodnih določbah ZZrID določa, da se za pogodbe, sklenjene pred 1. 1. 2026, do konca prvega pogodbenega obdobja stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, kljub temu da niso prešli v stabilno financiranje, podaljšajo koncesije, podeljene zasebnim zavodom, ki so bile v veljavi ob začetku uporabe ZZrID. Prav tako se do konca prvega pogodbenega obdobja stabilnega financiranja podaljšajo koncesije subjektom zasebnega prava, ustanovljenim po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, ki so bile v veljavi ob začetku uporabe ZZrID, kljub temu, da niso prešli v stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

Sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti sestavljajo sredstva, ki glede na namen financiranja pokrivajo štiri stebre:

Oznaka stebra	Ime stebra	Namen financiranja
ISF	Institucionalni steber	Financiranje infrastrukturne, upravljske in podporne dejavnosti ter druge institucionalne infrastrukture.
PSF	Programski steber financiranja	Financiranje raziskovalnih programov in mladih raziskovalcev.
RSF	Razvojni steber financiranja	Financiranje aktivnosti za spodbujanje razvoja znanstvenoraziskovalne in infrastrukturne dejavnosti (z vidikov kakovosti, ustvarjalnosti in inovativnosti, internacionalizacije, odprtosti ter prenosa znanja in sodelovanja z okoljem, ki pripomorejo k doseganju ciljev in rezultatov ter izvajanju ukrepov ali nalog s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, opredeljenih v strateških dokumentih države in EU, ob upoštevanju poslanstva in strategije posameznega prejemnika stabilnega financiranja).
PNR	Programi nacionalnih raziskav	Financiranje nacionalnih raziskav tematik, ki jih na predlog resornega ministrstva določi Vlada Republike Slovenije.

Letna sredstva stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti se za posameznega prejemnika stabilnega financiranja določijo v skladu z ZZrID in proračunskimi možnostmi.

5.1.1 Upravljske in podporne dejavnosti (ISF – U)

V okviru ISF-U se prejemnikom stabilnega financiranja zagotavljajo sredstva za upravljsko in podporno dejavnost, za upravljanje in vodenje v povezavi z opravljanjem znanstvenoraziskovalne dejavnosti prejemnika, fiksne stroške delovanja prejemnika ter stroške vzdrževanja in obnavljanja nepremičnin in opreme v zvezi z opravljanjem znanstvenoraziskovalne dejavnosti prejemnika.

5.1.2 Infrastrukturna dejavnost (ISF – I)

V okviru ISF-I se prejemnikom stabilnega financiranja zagotavljajo sredstva za pokrivanje neposrednih stroškov pri zagotavljanju infrastrukturne podpore znanstvenoraziskovalne dejavnosti, med katere spadajo stroški dela za zaposlene raziskovalce in tehnične sodelavce, ki so vključeni v izvajanje infrastrukturne dejavnosti, stroški materiala in storitev, ki so neposredno potrebni za delovanje infrastrukturne podpore ter amortizacija in industrijsko vzdrževanje opreme, ki sta sestavni del infrastrukturne podpore znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

5.1.3 Raziskovalni programi (PSF – PR)

Na podlagi ZZrID so raziskovalni programi, razen raziskovalnih programov, ki jih izvajajo gospodarske družbe, s 1. 1. 2022 prešli v sistem stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

Raziskovalni programi predstavljajo zaokroženo področje znanstvenoraziskovalnega dela, za katerega se pričakuje, da bo aktualno in uporabno v daljšem časovnem obdobju. Prejemniki stabilnega financiranja določijo vsebino, obseg, način izvajanja raziskovalnega programa in vodjo raziskovalnega programa, ob upoštevanju normativov in standardov, ki jih sprejme vlada, splošnega akta ARIS ter akta prejemnika stabilnega financiranja.

5.1.4 Mladi raziskovalci (PSF – MR)

Na podlagi ZZrID so mladi raziskovalci s 1. 1. 2022 prešli v sistem stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

Mladi raziskovalci so doktorski študentje, ki jih prejemnik stabilnega financiranja zaposli za pridobitev doktorske izobrazbe. Z vključitvijo v raziskovalne programe se mladi raziskovalci pod mentorskim vodstvom naučijo samostojnega raziskovalno-razvojnega dela ter pridobijo znanstveni naziv. S (so)financiranjem mladih raziskovalcev se obnavlja raziskovalni in raziskovalno-pedagoški kader v raziskovalnih organizacijah, povečuje raziskovalna zmogljivost skupin za izvajanje programov javne službe na področju raziskovalne dejavnosti, temeljnih, aplikativnih in razvojnih projektov ter povečuje kadrovske potencial za slovensko gospodarstvo in druga družbeno pomembna področja.

Prejemniki stabilnega financiranja določijo vsebino, obseg in način izvajanja infrastrukturne dejavnosti ob upoštevanju normativov in standardov, ki jih sprejme vlada, splošnega akta ARIS ter akta prejemnika stabilnega financiranja iz 29. člena ZZrID.

5.1.5 Razvojni steber financiranja (RSF)

Razvojni steber financiranja je namenjen spodbujanju razvoja znanstvenoraziskovalne in infrastrukturne dejavnosti, in sicer z vidikov kakovosti, ustvarjalnosti in inovativnosti, internacionalizacije, odprtosti ter prenosa znanja in sodelovanja z okoljem, ki pripomorejo k doseganju ciljev in rezultatov ter izvajanju ukrepov ali nalog s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, opredeljenih v strateških dokumentih države in EU, ob upoštevanju poslanstva in strategije posameznega prejemnika stabilnega financiranja.

5.1.6 Raziskovalni programi izven stabilnega financiranja

V skladu s prehodnimi določbami ZZrID se v prvem pogodbenem obdobju stabilnega financiranja v sklopu raziskovalnih programov (so)financirajo tudi raziskovalni programi, ki jih na podlagi koncesije izvajajo gospodarske družbe in niso prešli v stabilno financiranje (raziskovalni programi).

5.1.7 Infrastrukturni programi izven stabilnega financiranja

V skladu s prehodnimi določbami ZZrID se v prvem pogodbenem obdobju stabilnega financiranja zagotavlja tudi (so)financiranje infrastrukturnim programom, ki jih na podlagi koncesije izvajajo gospodarske družbe in niso prešli v stabilno financiranje. ARIS (so)financira tudi razvoj nacionalne infrastrukture, ki omogoča sodelovanje v mednarodnih infrastrukturnih programih – NRRI/ESFRI. (infrastrukturni programi – plače in infrastrukturni programi – materialni stroški).

5.1.8 (So)financiranje novih javnih raziskovalnih zavodov na podlagi programa dela

V skladu s Sklepom o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Rudolfovo – Znanstveno in tehnološko središče Novo mesto ter Sklepom o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Znanstveno in inovacijsko središče Pomurje ARIS financira program dela in finančni načrt zavoda Rudolfovo in program dela in finančni načrt javnega raziskovalnega zavoda Znanstveno in inovacijsko središče Pomurje. Javni raziskovalni zavod Znanstveno in inovacijsko središče Pomurje je bil financiran do konca leta 2025, z 31. 12. 2025 se je pripojil javnemu raziskovalnemu zavodu Institut »Jožef Stefan«. Nova javna raziskovalna zavoda nista vključena v stabilno financiranje (ustanoviteljske obveznosti za JRZ).

5.2 Raziskovalni projekti

Pridobitev in (so)financiranje raziskovalnega projekta je vezano na javni razpis. Uspešni predlogi projektov, ki izpolnjujejo vse predpisane pogoje in ki so izbrani na podlagi pridobljenih recenzij tujih recenzentov in predloga strokovnih teles ARIS, so (so)financirani za obdobje, določeno v razpisu.

5.2.1 Temeljni projekti

Temeljni projekt je izvirno eksperimentalno oziroma teoretično delo, s katerim želimo pridobiti predvsem novo znanje o osnovah pojavov in zaznavnih dejstvih. Temeljne projekte ARIS (so)financira do 100 % utemeljenih stroškov projekta za obdobje do treh let.

5.2.2 Aplikativni projekti

Aplikativni projekt je izvirno raziskovanje, ki ga izvajamo zato, da bi pridobili novo znanje, usmerja pa se predvsem k praktičnemu cilju ali namenu. Aplikativne projekte ARIS sofinancira do 75 % utemeljenih stroškov projekta za obdobje do treh let. Prijavitelj aplikativnega projekta mora zagotoviti pokritje vsaj 25 % utemeljenih stroškov projekta s strani drugih zainteresiranih uporabnikov.

5.2.3 Podoktorski projekti

Podoktorski projekt je temeljni ali aplikativni projekt, ki ga izvaja en raziskovalec – podoktorand. Podoktorand je raziskovalec, pri katerem še ni preteklo več kot tri leta od pridobitve doktorata znanosti¹.

5.2.4 Projekti Ciljnih raziskovalnih programov (CRP)

CRP je oblika in način uresničevanja Strategije razvoja Slovenije in Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije in je oblikovan kot instrument povezovanja države za zadovoljevanje njenih potreb, raziskovalne sfere in širše javnosti na posebej določenih prednostnih temah. Osnovni namen CRP je oblikovanje raziskovalnih podlag za odločanje pri pripravi, sprejemanju in izvajanju razvojnih politik javnega interesa ter spremljanju in nadziranju njihovega izvajanja.

CRP se uresničuje z izvajanjem projektov v okviru CRP, ki se izbirajo z javnim razpisom. Podlaga in okvir za pripravo in izvedbo razpisa so Usmeritve, ki jih na podlagi nabora predlogov prednostnih tem udeležencev CRP, za vsak posamezen razpis, sprejme ministrstvo, pristojno za znanost. Usmeritve poleg okvirnih

¹ V preteklosti je bil pogoj za podoktorski projekt tudi, da podoktorand v letu razpisa ni starejši od 35 let.

vsebinskih prioritet v obliki tematskih sklopov po posameznih težiščih CRP, vključujejo tudi okvirna sredstva za izvedbo projektov.

Raziskovalna dejavnost v okviru CRP se izvaja v javnem interesu z raziskovalnimi projekti za doseganje ciljev nacionalnega razvoja, ki so tematsko usmerjeni na predlog ministrstev in drugih predlagateljev, ki so pristojni za posamezna področja javnega interesa.

5.2.5 Mednarodni in drugi raziskovalni projekti

K mednarodnim in drugim raziskovalnim projektom uvrščamo mednarodne projekte, ki so raziskovalne narave (Shema vodilne agencije, ERC podporni instrumenti, raziskovalni projekti Marie Skłodowska-Curie pečat odličnosti ter mednarodna partnerstva) in druge raziskovalne projekte (Gravitacija in Strateški projekti ter projekti občanske znanosti).

5.2.5.1 Shema vodilne agencije

Shema (so)financiranja raziskovalnih projektov po principu vodilne agencije omogoča oddajo skupne prijave raziskovalnega projekta raziskovalcev iz dveh ali treh različnih držav/regij, ki imajo sklenjen sporazum o sodelovanju. Soprijavitelji prosto izberejo agencijo, ki nastopa v vlogi vodilne agencije, pri čemer se pričakuje, da bodo vsi soprijavitelji pomembno in komplementarno prispevali k skupnemu raziskovalnemu projektu. Osnovni princip (so)financiranja po principu vodilne agencije je, da agencija, ki deluje v vlogi vodilne agencije, izvede ocenjevalni postopek, partnerska agencija (v tem primeru ARIS) pa, brez dodatnega ocenjevalnega postopka pripozna rezultate ocenjevalnega postopka vodilne agencije. Kadar je skupna prijava raziskovalnega projekta v ocenjevalnem postopku ocenjena kot uspešna in jo vodilna agencija predlaga v (so)financiranje, sodelujoče partnerske agencije praviloma pripoznajo rezultate ocenjevalnega postopka in prevzamejo (so)financiranje svojega nacionalnega/regionalnega dela raziskovalnega projekta brez dodatnega ocenjevalnega postopka. V (so)financiranje se lahko uvrstijo samo prijave, ki jih v (so)financiranje sprejmejo vse sodelujoče partnerske agencije.

5.2.5.2 ERC podporni instrumenti

Z namenom, da bi bili raziskovalci in raziskovalke, ki oddajo prijavo s slovensko raziskovalno organizacijo kot gostiteljsko institucijo, uspešni na razpisih Evropskega raziskovalnega sveta (*European Research Council* – ERC), ARIS ponuja prijaviteljem podporne instrumente za spodbujanje prijav na razpise ERC: ERC perspektiva, ERC potencial, ERC nova obzorja in ERC PoC potencial.

5.2.5.2.1 ERC perspektiva

Prijavo za raziskovalni projekt ERC perspektiva lahko vložijo prijavitelji za raziskovalke in raziskovalce, ki so bili na razpisih ERC (Starting Grant, Consolidator Grant, Advanced Grant) v vlogi gostiteljske raziskovalne organizacije v Sloveniji in so na razpisu ERC v recenzijskem postopku dosegli prag za možno (so)financiranje, ki je določen v veljavnem razpisu, niso pa bili izbrani za (so)financiranje pri ERC. Raziskovalni projekt ERC perspektiva mora omogočati realizacijo raziskav, ki bodo vodile h glavnim ciljem raziskovalnega projekta, s katerim je prijavitelj kandidiral na razpisu ERC. Namen razpisa je, da se prijaviteljem zagotovi pogoje, da izpopolnijo lastno znanstveno odličnost in prvotno idejo raziskovalnega projekta z namenom, da vodja raziskovalnega projekta ERC perspektiva ponovno odda prijavo na razpis ERC z večjo možnostjo, da postane dobitnik projekta ERC.

5.2.5.2.2 ERC potencial

Prijavo za raziskovalni projekt ERC potencial lahko vložijo prijavitelji v vlogi gostiteljske raziskovalne organizacije v Sloveniji za raziskovalce, ki so bili na razpisih ERC (Starting Grant, Consolidator Grant, Advanced Grant ali Synergy Grant) s prijavo projekta ERC uspešni. Namen razpisa za (so)financiranje raziskovalnih projektov ERC potencial je zagotoviti začetno podporo za pripravo na izvajanje pridobljenega projekta ERC v vmesnem časovnem obdobju, med obvestilom ERC o (so)financiranju projekta ERC in njegovim dejanskim pričetkom izvajanja. Projekt ERC se mora izvajati na gostiteljski raziskovalni organizaciji v Sloveniji.

5.2.5.2.3 ERC nova obzorja

Prijavo za raziskovalni projekt ERC nova obzorja lahko vložijo prijavitelji, raziskovalne organizacije, za raziskovalce, nosilce projekta ERC (Starting Grant, Consolidator Grant, Advanced Grant, Synergy Grant). Prijavitelj mora biti na navedenih potekajočih oziroma zaključenih razpisih ERC v vlogi gostitelja raziskovalne organizacije v Sloveniji. Namen razpisa za (so)financiranje raziskovalnih projektov ERC nova obzorja je zagotoviti ohranjanje jedra že vzpostavljene raziskovalne skupine za izvajanje raziskovalnega projekta ERC, priprava na obvezno ponovno oddajo prijave na razpis ERC oziroma na oddajo prijave na razpise okvirnega programa Evropske unije za raziskave in inovacije v vlogi koordinatorja projekta okvirnega programa Evropske unije za raziskave in inovacije, obenem pa spodbuditi sodelovanje in prenos znanja med raziskovalnimi organizacijami v Sloveniji, saj mora biti na raziskovalnem projektu ERC nova obzorja poleg matične RO vključena vsaj še ena sodelujoča raziskovalna organizacija.

5.2.5.2.4 ERC PoC Potencial

ARIS je v letu 2024 uvedla (so)financiranje po sistemu pečat odličnosti za prijave na ERC Proof of concept, ki so prejele uspešno oceno pri vseh elementih ocenjevanja in pečat odličnosti, vendar niso (so)financirane zaradi pomanjkanja sredstev v proračunu ERC. Shema se imenuje ERC PoC Potencial. Njen cilj je povečati vrednost odličnih raziskav, ki jih (so)financira ERC s (so)financiranjem nadaljnjega dela v smeri inovacij (dejavnosti, ki niso bile predvidene v prvotnem ERC (so)financiranju). Zaključene projekte ERC je mogoče prijaviti v nadgradnjo na ERC »Proof of concept« (ERC PoC).

5.2.5.3 Marie Skłodowska-Curie (MSCA)

5.2.5.3.1 Marie Skłodowska-Curie – Pečat odličnosti

ARIS (so)financira raziskovalni projekt tujim mlajšim raziskovalcem in slovenskim raziskovalcem, ki izpolnjujejo MSCA pravilo mobilnosti in so projekt MSCA prijavili s slovensko raziskovalno organizacijo, Evropska komisija jim je podelila Pečat odličnosti in izvajajo raziskovalni projekt v Sloveniji. ARIS (so)financira zgoraj navedene raziskovalne projekte v obdobju od pol leta do treh let.

5.2.5.3.2 Marie Skłodowska-Curie COFUND – Pečat odličnosti

ARIS (so)financira shemi doktorskega in podoktorskega študija Marie Skłodowska-Curie COFUND – Pečat odličnosti raziskovalnim organizacijam, ki jim je bil v recenzentskem postopku Evropske komisije podeljen Pečat odličnosti za izvedbo sheme doktorskega oz. podoktorskega študija Marie-Skłodowska-Curie COFUND. Namen sheme doktorskega študija je izboljšati kakovost doktorskega študija tako na regionalni in nacionalni kot tudi na mednarodni ravni. (So)financiranje sheme podoktorskega usposabljanja je namenjeno individualnemu raziskovalnemu usposabljanju in razvoju profesionalnih karier podoktorskih raziskovalcev.

5.2.5.4 DUT

Evropsko partnerstvo Spodbujanje prehodov na trajnostno prihodnost v mestnih okoljih (*Driving Urban Transitions towards a Sustainable Future* – DUT) je eno od 49 evropskih partnerstev okvirnega programa Obzorje Evropa, v katerem sodeluje 67 partnerjev iz 28 držav, vključno z nacionalnimi in regionalnimi oblikovalci politik, financerji raziskav in inovacij ter agencijami, ki delujejo na področju urbane politike. Partnerstvo temelji na dosežkih Skupne programske pobude Urbana Evropa (*Joint Programming Initiative Urban Europe* – JPI UE) in je tesno povezano z evropsko misijo 100 podnebno nevtralnih in pametnih mest.

5.2.5.5 PRIMA

PRIMA je partnerstvo 19 držav na področju raziskav in inovacij v Sredozemlju ter deluje kot skupno znanstveno, finančno in administrativno upravljanje prek enotnega sekretariata. Partnerstvo deluje na treh ključnih področjih s poudarkom na Sredozemlju: upravljanje z vodami, kmetijskimi sistemi in agroživilskimi verigami. Aktivnosti v povezavi s sodelovanjem Slovenije v programu PRIMA koordinira ministrstvo, pristojno za znanost. ARIS sledi izhodiščem resornega ministrstva in (so)financira slovenski del skupnega raziskovalnega projekta v skladu s svojimi pravnimi normami v skupnih raziskovalnih projektih PRIMA, ki so na razpisu PRIMA v postopku mednarodnega recenzijskega postopka pozitivno ocenjeni in predlagani za (so)financiranje.

5.2.5.6 CHANSE

Konzorcij CHANSE – Sodelovanje humanistike in družboslovja v Evropi (*Collaboration of Humanities and Social Sciences in Europe*) sta soustvarili omrežji HERA in NORFACE z namenom povezovanja in podpiranja raziskav na področjih humanistike oziroma družboslovja. Skupno pobudo podpira 24 organizacij za financiranje raziskav.

5.2.5.7 JPI UE in NORFACE

JPI UE (Skupna programska pobuda Urbana Evropa) in NORFACE sta mreži, ki sta objavili skupne mednarodne razpise (ERA-Net) pred začetkom programa Obzorje Evropa. Evropska komisija je z novim okvirnim programom Obzorje Evropa opustila (so)financiranje posameznih razpisov (ERA-Net) in prešla na (so)financiranje dolgoročnih partnerstev. V okviru JPI UE je tako nastalo partnerstvo DUT, v okviru NORFACE pa partnerstvo CHANSE. V okviru JPI UE še potekajo projekti (ERA-Net) po starem sistemu, novih razpisov, ki bi jih mreži organizirali, ne bo več.

5.2.5.8 Mednarodni projekt Japonska

V letu 2025 je bil objavljen Javni razpis za (so)financiranje znanstvenoraziskovalnega sodelovanja med Republiko Slovenijo in Japonsko na področju gozdarstva in kmetijstva v letih 2025–2026. Cilj javnega razpisa je spodbujanje dvostranskega sodelovanja in partnerstva med Republiko Slovenijo in Japonsko na področju kmetijstva in gozdarstva, oplemenitenje strokovnega znanja med državama pri razvoju kmetijskih in gozdarskih tehnologij ter spodbujanje skupnih prijav novih partnerstev na razpise Evropske Unije na področju raziskav in inovacij ter na druge mednarodne razpise.

5.2.5.9 Projekti Gravitacija in Strateški projekti

V letu 2024 so bili z javnim razpisom prvič razpisani projekti Gravitacija in Strateški projekti.

5.2.5.9.1 Projekti Gravitacija

Projekti Gravitacija so temeljni ali aplikativni projekti sodelovanja več odličnih raziskovalcev, katerih namen je povečanje sodelovanja ter združevanje znanj in virov za reševanje ambicioznih raziskovalnih projektov po vzoru projekta ERC za sinergijo raziskav (*Synergy Grant*) oziroma nizozemske sheme Gravitacija (*Gravitation*). Projekti Gravitacije združujejo vrhunske raziskovalce iz ene ali več disciplin v konzorcije, omogočajo inovacije in odličnost ter utrjujejo mednarodni položaj slovenskega raziskovanja. Konzorciji se uvrščajo v svetovni vrh na svojem raziskovalnem področju ali imajo potencial, da se tja uvrstijo. Predvideni raziskovalni projekt je osredotočen na spodbujanje raziskav, znatno prispeva k raziskavam na najvišji svetovni ravni in ima jasen potencial za uresničitev znanstvenih prebojev. Z razpisom so v naprej določena znanstvena področja, ki obravnavajo ključna vprašanja razvoja.

5.2.5.9.2 Strateški projekti

Strateški projekti so projekti izjemnih raziskovalcev na treh kariernih stopnjah:

- Strateški projekt nadpovprečnih raziskovalcev na začetku kariere (2–7 let po zagovoru prvega doktorata) – obetajoč raziskovalni projekt;
- Strateški projekt uveljavljenih raziskovalcev, ki stremijo k utrjevanju karijerne neodvisnosti in oblikovanju vrhunske raziskovalne skupine (7–12 let po zagovoru prvega doktorata) – uveljavljen raziskovalni projekt;
- Strateški projekt vrhunskih raziskovalcev, ki ima ambiciozen in prelomen značaj – prelomen raziskovalni projekt.

Strateški projekti so bili vključeni v seznam posebnih projektov nacionalnega značaja (Uradni list RS št. 106/24), ki se financirajo iz sredstev državnega proračuna ali drugih evropskih sredstev, ki niso sredstva okvirnih programov EU za raziskave in inovacije.

5.2.5.10 Projekti občanske znanosti

V decembru 2024 je bil objavljen Javni razpis za (so)financiranje izvajanja aktivnosti občanske znanosti v letu 2024 (financiranje v letih 2025 in 2026). Namenjen je raziskovalnim organizacijam, ki so vpisane v

evidenco raziskovalnih organizacij in že izvajajo s strani ARIS (so)financirano znanstvenoraziskovalno aktivnost. Cilj javnega razpisa je vključevanje javnosti v znanstvenoraziskovalno delo pod vodstvom raziskovalcev in spodbujanje zanimanja javnosti za znanost, inovacije in tehnologijo. S tem se bo znanost približala javnosti in (političnim) odločevalcem ter učinkoviteje prispevala k razvoju družbe, javnosti pa bo omogočeno spoznavanje in boljše razumevanje znanstvenih odkritij ter vloge znanosti in pomena inovacij za dobrobit človeštva. Poleg tega lahko projekti občanske znanosti prispevajo k izmenjavi znanja med znanstveno sfero in javnostjo, k inovacijam in reševanju družbenih izzivov, okrepitvi raziskovalnih kompetenc v Sloveniji na zadevnem raziskovalnem področju in okrepitvi sodelovanja med sodelujočimi organizacijami.

5.3 Mednarodno znanstvenoraziskovalno sodelovanje

Znanost in raziskave so vedno bolj vpete v mednarodni prostor ter med seboj neločljivo in komplementarno povezujejo različna področja. Z namenom spodbujanja mednarodnega sodelovanja in povezovanja je mednarodna znanstvenoraziskovalna dejavnost ARIS usmerjena na naslednja področja: mednarodne raziskovalne projekte (predstavljene pod 5.2.5), bilateralne raziskovalne projekte, aktivnosti bilateralnega sodelovanja – dvostransko sodelovanje, gostovanje pri vodjih projektov ERC – ERC fokus in popularizacija znanosti.

5.3.1 Bilateralni raziskovalni projekti

Znanstvenoraziskovalno sodelovanje med Republiko Slovenijo ter Komisariatom za alternativne energije in atomsko energijo (CEA) Francoske republike se izvaja na podlagi javnih razpisov. Predmet javnega razpisa je (so)financiranje dvoletnih bilateralnih raziskovalnih projektov. V letu 2025 je bilo na podlagi Javnega razpisa za (so)financiranje znanstvenoraziskovalnega sodelovanja med Republiko Slovenijo ter Komisariatom za alternativne energije in atomsko energijo (CEA) Francoske republike v letih 2025–2026 v (so)financiranje izbranih pet bilateralnih raziskovalnih projektov.

V letu 2024 je bil objavljen Javni razpis za (so)financiranje znanstvenoraziskovalnega sodelovanja (bilateralnih raziskovalnih projektov) med Republiko Slovenijo in Ljudsko republiko Kitajsko v letih 2025–2028. Predmet javnega razpisa je (so)financiranje znanstvenoraziskovalnega dela sodelovanja raziskovalcev iz obeh držav.

5.3.2 Aktivnosti bilateralnega sodelovanja

Na področju bilateralnega sodelovanja pristojno ministrstvo sprejema odločitve o sklenitvi meddržavnih sporazumov in odločitve o aktivnem bilateralnem sodelovanju ter se s partnerskimi državami dogovarja glede razpisnih pogojev, ki ne izhajajo neposredno iz pravnih podlag ARIS. Slednja je v vlogi izvajalske agencije, ki (so)financira bilateralno sodelovanje z namenom krepitve znanstvenoraziskovalnega sodelovanja s partnerskimi državami, vzpostavljanja novih, trajnostnih mednarodnih partnerstev in povečanja deleža mlajših raziskovalcev v konzorcijih mednarodnih raziskovalnih projektov. Republika Slovenija ima sklenjene mednarodne sporazume s 36 državami.

5.3.3 Gostovanja pri vodjih projektov ERC – ERC fokus

Del mednarodne mobilnosti predstavlja tudi shema ERC gostovanja (ERC fokus), ki raziskovalcem omogoča gostovanje pri nekdanjih in sedanjih vodjah projektov ERC v tujini. Namen sheme je usposabljanje prijaviteljev za pripravo ter povečanje možnosti pridobitve lastnega projekta ERC. ARIS prepoznava potencial omenjene sheme, saj so bili nekateri raziskovalci, ki so pridobili (so)financiranje iz tega naslova, pozneje že uspešni s prijavo na razpise ERC.

5.3.4 Popularizacija znanosti

ARIS spodbuja aktivnosti promocije slovenske znanosti v tujini in povezovanja znanstvenih dosežkov, kjer je zagotovljena primerna mednarodna in strokovna udeležba. Program omogoča sodelovanje s slovenskimi raziskovalnimi organizacijami ter raziskovalkami in raziskovalci, ki delujejo v tujini.

5.4 Raziskovalna oprema

ARIS sofinancira nakupe raziskovalne opreme². Raziskovalna oprema predstavlja pomembno raziskovalno in infrastrukturno podporo raziskovalnemu kadru za opravljanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti pri izvajanju raziskovalnih in razvojnih projektov in programov.

Prijavitelji na javni razpis za (so)financiranje nakupov raziskovalne opreme so lahko javne raziskovalne organizacije³, ki izvajajo javno službo na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti v obliki programskega stebra stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti ali infrastrukturne dejavnosti v okviru institucionalnega stebra stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

5.5 Podporne dejavnosti

Med podporne dejavnosti uvrščamo (so)financiranje nakupa znanstvene literature in baz podatkov, (so)financiranje izdajanja slovenske znanstvene in poljudnoznanstvene literature, podporo delovanja OSIC, popularizacijo in komuniciranje znanosti ter celotno področje odprte znanosti.

5.5.1 Znanstvene in poljudnoznanstvene publikacije

ARIS na podlagi razpisa (so)financira izdajanje publikacij s poljudnoznanstveno in znanstveno vsebino. S tem želi omogočiti objave tistih poljudnoznanstvenih in znanstvenih publikacij, ki so pomembne za spodbujanje zanimanja splošne javnosti, še zlasti mladih, za naravoslovje in tehnologijo.

ARIS (so)financira tudi izdajanje znanstvenih monografij, ki so pomembne za razvoj slovenske znanstvene terminologije, za predstavljanje znanstvenih dosežkov in spoznanj v domačem in mednarodnem prostoru ter za širjenje znanstvene kulture.

5.5.2 OSIC

ARIS (so)financira programe dejavnosti OSIC oziroma specializiranih informacijskih centrov za raziskovalno dejavnost, ki opravljajo naloge, s katerimi se izgrajuje sistem bibliografske baze raziskovalcev v Sloveniji. Namen OSIC je spremljati in nadzirati ustreznost razvrstitve bibliografskih zapisov raziskovalcev po veljavni tipologiji v sistemu COBISS, organizirati arbitražo v primeru spornih tipologij in popravljati bibliografske zapise v primerih nepravilne razporeditve bibliografskih enot ter sodelovati pri razvoju in pripravi enotnega in kontroliranega slovarja za sistem COBISS.

5.5.3 Tuja znanstvena literatura in baze podatkov

ARIS (so)financira nakup tuje znanstvene literature in elektronski dostop do najnovejših znanstvenih baz na svetu, z namenom zagotavljanja nujnega dotoka in dostopnosti tujih znanstvenih in strokovnih informacij za potrebe znanstvenoraziskovalne, izobraževalne in razvojne dejavnosti. Literatura je javno dostopna v vseh knjižnicah raziskovalnih organizacij ter prek sistema COBISS.

5.5.4 Odprti dostop

Odprta znanost je sodoben pristop znanstvenoraziskovalnega dela in razširjanja njegovih rezultatov (znanja, vedenja) na pregleden in sodelovalen način. Odpiranje znanosti prek čim hitrejše izmenjave informacij in znanja med raziskovalci povečuje možnosti za hitrejši napredek v znanosti. Odprta znanost predstavlja del celovitih in obsežnih sprememb znanstvenoraziskovalnega dela v Evropski skupnosti. Gre za skupek politik, usmeritev, priporočil, procesov, metod, praks in tehnologij, ki določajo temeljna načela in bistvene značilnosti odprte znanosti.

² Opredelitev te opreme je podana v drugem odstavku 1. člena Pravil za oblikovanje cen za uporabo raziskovalne opreme, obveščanje in poročanje o uporabi raziskovalne opreme.

³ Javne raziskovalne organizacije so javni raziskovalni zavod, javna univerza ali javni samostojni visokošolski zavod.

6 Klasifikacije in prikaz podatkov

Pri pripravi analiz in pregledov sta najpogostejši kategoriji, po katerih podatke prikazujemo, veda in sektor dejavnosti. V nadaljevanju sta obe na kratko predstavljeni.

6.1 Veda

Podatke pogosto prikazujemo po vedah, v katero se uvrstijo aktivnosti, ki so (so)financirane.

Pri tem je najpogosteje uporabljena [klasifikacija ARRS](#), ki razlikuje sedem raziskovalnih ved: naravoslovje, tehnika, medicina, biotehnika, družboslovje, humanistika in interdisciplinarne raziskave.

V nekaterih prikazih so uporabljena področja raziskav in razvoja v skladu s [klasifikacijo FORD](#): naravoslovne vede, tehniške in tehnološke vede, medicinske in zdravstvene vede, kmetijske vede in veterina, družbene vede in humanistične vede.

6.2 Sektor dejavnosti

V skladu s priročnikom [Frascati 2015](#) so izvajalci znanstvenoraziskovalne dejavnosti razvrščeni v štiri oz. pet sektorjev dejavnosti, in sicer glede na osnovno dejavnost, glede na ekonomski in pravni status ter glede na vir financiranja (pri razvrščanju z vidika finančnih prilivov in odlivov je vključen še peti sektor, to je tujina): poslovni sektor, državni sektor, zasebni nepridobitni sektor, visokošolski sektor in sektor tujina.